

از ریال طلا تا ریال بدون صفر؛

روایت یک قرن فراز و نشیب پول ملی

- نظام پولی ایران پس از گذشت نزدیک به یک قرن از تولد «ریال طلا» در قانون ۱۳۰۸، با تصمیم مجلس دوازدهم مبنی بر حذف ۴ صفر از پول ملی، در ۱۳ مهر ۱۴۰۴ وارد فصل تازه‌ای از احیای «ریال» شد.**

طرح اولیهٔ اسکناس ۱۰۰۰۰۰ ریالی، که در سال ۱۳۰۸ میلادی در ایران به تصویب رسید.

گروه اقتصادی – نظام پولی ایران در یک قرن اخیر، مسیر پر فراز و نشیبی را از «ریال طلا» تا «حذف ۴ صفر» پیموده است؛ مسیری که نقطه آغاز آن به قانونی به تاریخ ۲۷ اسفند ۱۳۰۸ بازمی‌گردد و نقطه پایانی‌اش به تصمیم مجلس دوازدهم برای حذف ۴ صفر از پول ملی ختم می‌شود.

این گزارش، روایت تغییرات بنیادی واحد پول، پشتوانه‌ها و انواع آن در گذر یک قرن اخیر است.

گام نخست – قانون تعیین واحد و مقیاس پول قانونی ایران (۲۷ اسفند ۱۳۰۸)

نخستین گام جدی در ساماندهی نظام پولی ایران با تصویب «قانون تعیین واحد و مقیاس پول قانونی ایران» در جلسه مورخ ۲۷ اسفند ۱۳۰۸ در هشتمین دوره مجلس شورای ملی برداشته شد؛ قانونی که در قالب ۱۲ ماده تدوین شده و مقرر گردید از اول فروردین ۱۳۰۹ به‌اجرا گذاشته شود.

بر اساس ماده‌اول این قانون، واحد پول قانونی ایران «ریال طلا» تعیین شد که به ۱۰۰ دینار تقسیم می‌شد و هر ریال معادل ۱۰۰۰۰۰۳۶۶۱۱۹۱ گرم طلای خالص بود.

ماده دوم و سوم این قانون به تعیین و ضرب مسکوکات اختصاص داشت؛ بر طبق این ۲ ماده، برای اجزای واحد پولی صورت‌های مشخصی با وزن‌های مختلف ولی عیار معین در نظر گرفته شد. برای مقادیر بزرگ، یعنی ۱۰ و ۲۰ ریال، تصمیم به ضرب سکه‌های طلا گرفته شد که با توجه به ارزش هر ریال، به ترتیب دارای ۳۰۶۶۱۱۹۱ و ۷۰۳۳۲۳۸۲ گرم طلای خالص بودند.

برای مقادیر کمتر، شامل نیم، یک، دو و پنج ریال، تصمیم به ضرب سکه‌های نقره گرفته شد که به ترتیب ۲۰۲۵، ۴۰۵، ۲۰۵ و ۲۲۰۵ گرم نقره خالص داشتند. به بیان دیگر، اگرچه طبق این قانون هر ریال ارزشی معادل ۱۰۰۰۰۳۶۶۱۱۹۱ گرم طلای خالص داشت، برای یک ریال از سکه‌های ۲۰۲۵ گرمی نقره استفاده شد که ارزشی برابر ۱۰۰۳۶۶۱۱۹۱ گرم طلای خالص داشتند.

به بیان دیگر، مسکوک نقره یک ریالی که در داخل کشور جریان قانونی داشت و نماینده یک ریال طلا محسوب می‌شد، دارای ۴۰۵ گرم نقره خالص بود.

بسیار مبالغ خردتر، یعنی کمتر از نیم ریال، تصمیم به ضرب مسکوکات نیکل گرفته شد. با توجه به اینکه هر ریال برابر با ۱۰۰۰ دینار تعریف شده بود، برای ارزش‌های ۵، ۱۰ و ۲۵ صدم ریالی، به ترتیب سکه‌های ۵ دیناری، ۱۰ دیناری و ۲۵ دیناری از جنس نیکل تعیین گردید.

در نهایت، برای ارزش‌های یک و دو صدم ریال، تصمیم به ضرب سکه‌های یک دیناری و ۲ دیناری از جنس مس گرفته شد تا مبادلات کوچک نیز امکان‌پذیر باشد.

مطابق ماده سوم این قانون، میزان عیار مسکوکات طلا و نقره نیز به‌طور دقیق تعیین شده بود. برای مسکوکات طلا، عیار برابر با ۹۰۰ در هزار طلای خالص و ۱۰۰ در هزار مس و برای مسکوکات نقره نیز همین نسبت برقرار بود؛ یعنی ۹۰۰ در هزار نقره خالص و ۱۰۰ در هزار مس.

نهایتاً اجرای این قانون از اول فروردین ۱۳۰۹ الزامی شد با تصویب آن، برای نخستین بار چارچوب دقیق و واحد پول، مقیاس ارزش، انواع مسکوکات و مشخصات فنی آنها به‌طور رسمی در نظام پولی ایران تثبیت گردید.

گام دوم – اصلاح قانون واحد و مقیاس پول (۲۲ اسفند ۱۳۱۰)
دومین گام در تحول نظام پولی ایران با تصویب «قانون اصلاح قانون واحد و مقیاس پول» در تاریخ ۲۲ اسفند ۱۳۱۰ برداشته شد؛ قانونی که تنها ۲ سال پس از تصویب قانون قبلی مورخ ۲۷ اسفند ۱۳۰۸، شاکله واحد پول کشور را با تغییرات جدی مواجه کرد. بر اساس این اصلاحات، ضرب سکه‌های طلای ۱۰ و ۲۰ ریالی که

طرح اولیهٔ اسکناس ۱۰۰۰۰۰ ریالی، که در سال ۱۳۰۸ میلادی در ایران به تصویب رسید.

کنترل نرخ ارز یا آزادسازی آن!

گروه اقتصادی – یکی از بحث‌های مهم و قدیمی اقتصاد

کلان در ایران، نوسبسیاری از کشورهای در حال توسعه این است. کنترل نرخ ارز توسط دولت یا آزادسازی آن (نظام شناور). برای تحلیل این دو گذاره باید مهم استدلال وزیر اقتصاد هم آقای فرزین را بسنجیم.

۱. **استدلال وزیر اقتصاد (طرفدار آزادسازی نرخ ارز)**

● **مزایا:**
۱. کاهش رانت و فساد؛ وقتی نرخ ارز چندگانه وجود دارد، گروه‌هایی ارز ارزان دولتی می‌گیرند و در بازار آزادی فروشنند → رانت و فساد.

۲. **جلوگیری از قاچاق و صفت:** تفاوت نرخ ارز رسمی و آزاد، انگیزه قاچاق و واردات صادرات را بالا می‌برد.

۳. **بهبود شفافیت بازار:** قیمت واقعی نمایان می‌شود، بنگاه‌های توانمند بر اساس واقعیت تصمیم بگیرند.

۴. افزایش کارایی تخصیص منابع؛ منابع به جای رابطه و سهمیه، به سمت فعالیت‌های واقعی اقتصادی می‌روند.

● **بنیای علمی:** بسیاری از مقالات اقتصاد توسعه (مثلاً World Bank, IMF reports) نشان داده‌اند که ارز چندنرخ در بلندمدت ناکاراست و به اقتصاد آسیب می‌زند.

۲. **استدلال آقای فرزین (مخالف آزادسازی کامل)**

● **مزایا:**
۱. **کنترل تورم کوتاه‌مدت:** در اقتصادی مثل ایران که وابستگی شدیدی به واردات کالاهای اساسی دارد، آزادسازی سریع ارز می‌تواند شوک قیمتی ایجاد کند.

۲. **حمایت از اقشار آسیب‌پذیر:** با افزایش نرخ ارز، قیمت غذا و دارو فوراً بالا می‌رود و فشار اجتماعی شدید ایجاد می‌کند.

۳. **حفظ ثبات روانی بازار:** در شرایط بی‌اعتمادی و تورم انتظاری بالا، رهاسازی نرخ ارز می‌تواند منجر به

اقتصادی

اقتصاد

تجربه کشورهای متعدد که طی دهه‌های گذشته با حذف صفر و بازنگری در واحد پول ملی خود موفق شدند کیفیت این ابزار اقتصادی را ارتقا دهند، الهام‌بخش این اقدام شد. بر همین اساس، دولت با هدف رفع نقائص موجود و ارتقای نظام پولی، لایحه حاضر را تقدیم مجلس کرد.

بر اساس ماده واحده این لایحه، پیشنهاد شد واحد پول ایران از «ریال» به «تومان» تغییر یافته، هر تومان برابر با ۱۰٬۰۰۰ ریال و معادل یکصد پارسه تعیین شود. این تصمیم، نقطه آغاز فرآیند جایگزینی تدریجی اسکناس‌ها و مسکوکات قدیم با واحد پول جدید و مقدمه‌ای بر بازنگری دوباره در قانون پولی و بانکی کشور بر اساس تومان بود.

گام آخر – تصمیم متفاوت مجلس؛ نه تومان و نه پارسه، حذف ۴ صفر از ریال و تثبیت قران

نهایتاً پس از نزدیک به یک قرن فراز و نشیب در تعیین واحد و مقیاس پولی، روز یکشنبه ۱۳ مهر ۱۴۰۴، صحن مجلس شورای اسلامی شاهد تصمیمی بود که مسیر پروژه حذف ۴ صفر از پول ملی را تغییر داد. برخلاف پیشنهاد اولیه دولت دوازدهم در مرداد ۱۳۹۸ که می‌خواست «تومان» جایگزین «ریال» شود، ۱۰۰۰۰ ریال کنده و واحد کوچک‌تری به نام «پارسه» معرفی کند، نمایندگان مجلس به حفظ «ریال» رأی دادند، اما با ۴ صفر کمتر.

همانطور که اشاره شد، این مصوبه، همان طرحی بود که اردیبهشت ۱۳۹۹ تصویب شده و خرداد همان سال مجلس شورای نگهبان برای اصلاحات برگردانده بود. تکمیل آن امروز پایان راه پروژه‌ای شد که از سال ۱۳۹۶ با مداخلات کارشناسی شروع شده بود و پس از گذر از دولت و کمیسیون‌ها، بالاخره وارد فاز اجرا شد.

محمد شیربیجان، معاون سیاست‌گذاری پولی بانک مرکزی، بعد از تصویب این قانون گفت: «احد پول ملی تغییر نمی‌کند؛ ریال همچنان واحد رسمی کشور خواهد بود و اضعاف آن به نام قران تعریف می‌شود به این شکل که هر ۱۰۰ قران برابر با یک ریال است.

او توضیح داد که این کار طبق برنامه‌ای پنج‌ساله پیش می‌رود؛ دو سال برای آمادسازی زیرساخت‌ها و سه سال برای دوره گذار. در این سه سال، مردم هر دو نوع ریال – قدیم و جدید – را در جیب خواهند داشت تا تغییر بدون آشفتگی انجام شود.

شیربیجان یادآوری کرد که سال‌هاست ریال در زندگی واقعی مردم حضور کم‌رنگی دارد و بیشتر در ترانزنامه شرکت‌ها و اسناد رسمی دیده می‌شود؛ واحدی اسمی که عملاً کاربردش از بین رفته. به گفته او، حذف صفرها قرار است ریال را دوباره به معاملات روزمره مردم برگرداند و آن را از واحدی تزئینی به پول واقعی تبدیل کند.

در مورد تورم، معاون بانک مرکزی تصریح کرد که اگرچه این طرح در زمینه انتظارات تورمی آثار مثبتی دارد اما این تغییر تأثیری بر نرخ واقعی تورم ندارد، چون شاخص‌های بهای مصرف‌کننده و تولیدکننده فقط مقیاس محاسبه‌شان عوض می‌شود. حتی جریمه تأخیر تأدیه مطالبات هم دقیقاً مثل قبل محاسبه خواهد شد.

او در پایان به نکته‌ای اشاره کرد که کمتر دیده شده: امروز در مبادلات کلان، اسکناس نقش چندانی ندارد. تراکنش‌ها از طریق حساب‌های بانکی و پول الکترونیک انجام می‌شود. اما اصلاح پول ملی می‌تواند در معاملات فیزیکی خرد و حتی کلان، تا حدی استفاده از اسکناس را ساده‌تر و شفاف‌تر کند. به قوانین صدهول شویی کمک نماید.

این‌گونه‌ش، بعد از نزدیک به دو دهه بحث و بررسی، واحد تاریخی پول ایران –ریال –نه تنها حذف نشد، بلکه با چهره‌ای تازه و ارقام کوچک‌تر، آماده بازگشت واقعی به زندگی روزمره مردم شد.

قائم‌پناه معاون اجرایی رئیس‌جمهور:

اقتصاد باید به دست مردم سپرده شود

توسعه کشور است

معاون اجرایی رئیس‌جمهور بر اهمیت جذب نیروهای توانمند و نخیه در استان‌ها و کشور تاکید کرد و گفت: هیچ استانی نمی‌تواند بدون بهره‌گیری از نخبگان راضی، علمی و کارآفرینی به توسعه واقعی دست یابد. وی افزود: نباید بر پیشانی هیچ ایرانی بر چسب بزیم و مغزافزار کشور را نادیده بگیریم. حتی اگر مجوز و منابع مالی وجود داشته باشد، بدون نیروی انسانی نمی‌تواند تحول ممکن نخواهد بود. انستاس است که می‌تواند تغییر ایجاد کند؛ مغزافزار است که حتی پس از توقف غنی‌سازی، فناوری هسته‌ای را دوباره احیا می‌کند.

قائم‌پناه ادامه داد: باید همه تلاش کنیم تا هر فردی که می‌تواند برای کشور کار کند، جذب و حمایت شود.

نمایند نیروهای خود را تخریب کنیم یا برای آنها پرونده بسازیم.

وی ادامه داد: نباید برای سرمایه‌گذاران پرورنده‌سازی کنیم، گرچه دولت مخالف رانت و فساد است اما سرمایه‌گذاران، کارآفرینان، اندیشمندان و دانشمندان باید مورد حمایت قرار گیرند و تخریب نشوند.

معاون اجرایی رئیس‌جمهور تاکید کرد: موفقیت کشور در گرو احترام به نخبگان و ایجاد بستر مناسب برای فعالیت آزاد و خلاقانه آنهاست، زیرا این افراد موتور محرکه توسعه و نوآوری در تمامی حوزه‌ها هستند.

کار، تولید و سرمایه‌گذاری پایه توسعه کشور است
وی اضافه کرد: کار و تولید، ستون اصلی ساختن کشور است و باید به درک مشترکی از اهمیت سرمایه‌گذاری، تولید و گردشگری برسد، چرا که این حوزه‌ها ثروت واقعی برای ایران می‌آفرینند.

قائم‌پناه افزود: مسوولان و مردم باید احترام ویژه‌ای برای کارآفرینان و تولیدکنندگان قائل شوند؛ نخبگان، فراغ از گرایش‌های سیاسی و مذهبی، مورد حمایت قرار گیرند.

افراد به عنوان عناصر ارزشمند اجتماعی مورد تکریم قرار گیرند.

وی افزود: اگر سرمایه‌گذاری به هر اداره‌ای مراجعه کند، باید با احترام و به عنوان یک انسان عزیز با او بر خورد شود.

محمدجعفر قائم‌پناه در همایش ملی فرصت‌های سرمایه‌گذاری گفت: رئیس‌جمهور بارها در تبلیغات انتخاباتی و همچنین در برنامه‌های توسعه‌ای به دو نکته اساسی توجه کرده‌اند: نخست تاکید بر سیاست‌های ابرازی رهبر معظم انقلاب و دوم برنامه هفتم توسعه کشور.

وی تصریح کرد: در جای جای برنامه هفتم توسعه، بر این موضوع تاکید شده که اقتصاد باید به بخش خصوصی واگذار شود. معاون اجرایی رئیس‌جمهور بیان اینکه مردم می‌توانند موتور محرک توسعه اقتصادی باشند، گفت: بخش خصوصی می‌تواند در ایجاد اشتغال و توسعه استان‌ها نقش محوری ایفا کند و حضور فعال دولت در اقتصاد باید محدود و هدایت‌گر باشد.

قائم‌پناه همچنین وظایف اصلی دولت را در سه حوزه آموزش، سلامت و امنیت دانست و اظهار کرد: اولویت نخست دولت توسعه فضای آموزشی، ارتقای خدمات حوزه سلامت و تأمین امنیت است تا زیرساخت‌های اساسی برای رشد پایدار فراهم شود.

وی در ادامه بر لزوم ایجاد بستر مناسب برای سرمایه‌گذاری در استان‌ها تاکید کرد و افزود: حمایت از سرمایه‌گذاران و تسهیل فعالیت‌بخش خصوصی، نه تنها موجب افزایش فرصت‌های شغلی و کاهش بیکاری می‌شود، بلکه رشد اقتصادی را نیز تسریع می‌کند و به عدالت اجتماعی کمک می‌کند.

وی ادامه داد: در استان باید تلاش کند نیروهای توانمند خود را شناسایی و جذب کند، زیرا بدون حضور افراد دانات، توسعه واقعی امکان‌پذیر نخواهد بود.

جذب نخبگان و حمایت از سرمایه‌گذاران کلید
معاون رئیس‌جمهور تاکید کرد: بالاتر از همه، انسان توانمند است که توسعه را ممکن می‌سازد و کشوری می‌تواند به پیشرفت برسد که نیروهای متخصص و کارآمد را جذب کند. وی ادامه داد: در استان باید تلاش کند نیروهای توانمند خود را شناسایی و جذب کند، زیرا بدون حضور افراد دانات، توسعه واقعی امکان‌پذیر نخواهد بود.

جذب نخبگان و حمایت از سرمایه‌گذاران کلید

وی همچنین بر نقش بانوان در توسعه اقتصادی کشور تاکید کرد و گفت: حمایت از ورود زنان به عرصه کارآفرینی می‌تواند شتاب رشد اقتصادی و اجتماعی را افزایش دهد.

معاون اجرایی رئیس‌جمهور با اشاره به اهمیت حفظ انسجام و وحدت ملی، اظهار کرد ایران سرزمینی است پر از خرد و اندیشه – از ابوعلی سینا و حافظ گرفته تا خیام و امام رضا(ع) – همه سرمایه‌های عظیم فرهنگی و اقتصادی کشور هستند. باید با همکاری همه بخش‌ها، این سرمایه‌ها به ثروت واقعی برای کشور تبدیل شوند.

جعفر قائم‌پناه، معاون اجرایی رئیس‌جمهور به منظور شرکت در همایش سرمایه‌گذاری وارد فردو گاه‌بجنورد شد و مورد استقبال نماینده ولی فقیه در خراسان شمالی، استاندار و جمعی از مسوولان استانی قرار گرفت.

بر اساس برنامه اعلام‌شده، وی در سفر یک‌روزه خود به خراسان شمالی، از دانشکده داروسازی و بیمارستان امام حسن(ع) بجنورد بازدید کرد و ۵۶ مدرسه را در قالب طرح «نهضت توسعه عدالت در فضاهای آموزشی» به بهره‌برداری رساند.

افتتاح ۱۳ روه‌گاه خورشیدی، بازدید از طرح آبرسانی به بجنورد، نشست با فعالان اقتصادی و حضور در جلسه شورای اداری استان از دیگر برنامه‌های معاون اجرایی رئیس‌جمهور در خراسان شمالی است.

کلیه سفارشات

MDF، چوبی

تلفن: ۷۷۹۸۲۵۲

دکوراسیون غرفه و منزل

صنایع چوب

کلیه سفارشات

دکوراسیون غرفه و منزل